

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 14. apríla 2016 (*)

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sloboda usadiť sa – Článok 49 ZFEÚ – Právna úprava členského štátu ukladajúca úverovým inštitúciám povinnosť informovať daňovú správu o aktívach zosnulých klientov na účely výberu dane z dedičstva – Uplatnenie tejto právnej úpravy na pobočky usadené v inom členskom štáte, v ktorom bankové tajomstvo v zásade zakazuje poskytovanie takejto informácie“

Vo veci C-522/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd, Nemecko) z 1. októbra 2014 a doručený Súdnemu dvoru 19. novembra 2014, ktorý súvisí s konaním:

Sparkasse Allgäu

proti

Finanzamt Kempten,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, sudcovia D. Šváby, J. Malenovský, M. Safjan, a M. Vilaras (spravodajca),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteňom na písomnú časť konania,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

- Sparkasse Allgäu, v zastúpení: W.-R. Bub, Rechtsanwalt,
- Finanzamt Kempten, v zastúpení: L. Bachmann, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a B. Beutler, splnomocnení zástupcovia,
- grécka vláda, v zastúpení: A. Dimitrakopoulou a A. Magrippi, splnomocnené zástupkyne,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: W. Mölls a M. Wasmeier, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. novembra 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 49 ZFEÚ.

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Sparkasse Allgäu a Finanzamt Kempten (Daňová správa v Kemptene) vo veci zamietnutia zo strany tejto úverovej inštitúcie oznámiť uvedenej správe informácie týkajúce sa útov vedených v jej nesamostatnej pobočke usadenej v Rakúsku, ktoré patria osobám, ktoré v okamihu ich smrti mali svoj daňový domicil v Nemecku.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2006/48/ES

3 Článok 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. EÚ L 177, s. 1) stanovuje:

„Členské štáty stanovia, že činnosti uvedené v prílohe I sa na ich území môžu vykonávať v súlade s článkami 25, 26 ods. 1 až 3, článkom 28 ods. 1 a 2 a článkami 29 až 37 buď prostredníctvom založenia pobočky alebo poskytovaním služieb, a to akoukoľvek úverovou inštitúciou, ktorej bolo udelené povolenie a ktorá podlieha dohode príslušných orgánov iného členského štátu za predpokladu, že sa jej povolenie vzťahuje na tieto činnosti.“

4 Medzi činnosti uvedené v prílohe I smernice 2006/48 predovšetkým patrí „prijímanie vkladov a iných návratných zdrojov“.

5 Článok 31 uvedenej smernice stanovuje:

„Články 29 a 30 sa nedotýkajú právomoci hostiteľských členských štátov prijať vhodné opatrenia na predchádzanie či potrestanie porušovaní predpisov na ich území, ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi prijatými vo všeobecnom záujme. Medzi takéto opatrenia patrí aj možnosť zabrániť úverovým inštitúciám porušujúcim predpisy v uskutočňovaní ďalších transakcií na ich území.“

Smernica 2011/16/EÚ

6 Článok 8 ods. 3a smernice Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS (Ú. v. EÚ L 64, s. 1), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2014/107/EÚ z 9. decembra 2014 (Ú. v. EÚ L 359, s. 1) (ďalej len „smernica 2011/16“), stanovuje:

„Každý členský štát prijme potrebné opatrenia vyžadujúce od jeho oznamujúcich finančných inštitúcií, aby uplatňovali pravidlá oznamovania a hŕbkového preverovania uvedené v prílohách I a II a aby v súlade s prílohou I oddielom IX zabezpečili účinné vykonávanie takýchto pravidiel a ich dodržiavanie.“

V súlade s uplatniteľnými pravidlami oznamovania a hŕbkového preverovania, ktoré sú uvedené v prílohách I a II, príslušný orgán každého členského štátu oznamuje prostredníctvom automatickej výmeny v lehote stanovenej v odseku 6 písm. b) príslušnému orgánu ktoréhokoľvek iného členského štátu nasledujúce informácie týkajúce sa zdaňovacích období od 1. januára 2016 v súvislosti s útom podliehajúcim oznamovaniu:

- a) meno, adresu, daťové identifikačné číslo (číslo) [DI] a dátum a miesto narodenia (v prípade fyzickej osoby) každej osoby podliehajúcej oznamovaniu, ktorá je držiteľom útu, a v prípade akéhokoľvek subjektu, ktorý je držiteľom útu a ktorý je po uplatnení pravidiel h'bkového preverovania v súlade s prílohami identifikovaný ako taký, ktorý má jednu alebo viacero ovládajúcich osôb, ktoré sú osobami podliehajúcimi oznamovaniu, meno, adresu a daťové identifikačné číslo (číslo) subjektu a meno, adresu a daťové identifikačné číslo (číslo) a dátum a miesto narodenia každej osoby podliehajúcej oznamovaniu;
- b) číslo útu (alebo v prípade absencie čísla útu funkčný ekvivalent);
- c) názov a identifikačné číslo (ak existuje) oznamujúcej finančnej inštitúcie;
- d) zostatok na úte alebo hodnotu útu (vrátane odkupnej hodnoty v prípade poistnej zmluvy s odkupnou hodnotou alebo odkupnej hodnoty v prípade anuitnej zmluvy) ku koncu príslušného kalendárneho roka alebo iného primeraného oznamovacieho obdobia, alebo ak bol úet zrušený počas takého roka alebo obdobia, informácie o jeho zrušení;

...

7 Podľa znenia oddielu VIII časti D bodu 1 prílohy I smernice 2011/16 pojem „úet podliehajúci oznamovaniu“ označuje predovšetkým finančný úet, ktorý vedie oznamujúca finančná inštitúcia členského štátu a ktorého držiteľom je jedna alebo viacero osôb podliehajúcich oznamovaniu, a to za predpokladu, že sa ako taký identifikoval podľa postupov h'bkového preverovania stanovených v oddieloch II až VII tejto prílohy.

Nemecké právo

8 Podľa § 33 ods. 1 zákona o dani z dedičstva a dani z darovania (Erbschaftsteuer- und Schenkungsteuergesetz, ďalej len „ErbStG“) subjekty, ktoré sa profesionálne zaoberajú úschovou alebo správou cudzieho majetku, sú povinné písomne upovedomiť daťový orgán, ktorý je príslušný pre správu dane z dedičstva, o uschovanom majetku a o pohádkach patriacich do majetku zosnulej osoby v okamihu jej smrti.

Rakúske právo

9 Podľa § 9 ods. 1 a 7 zákona o bankovníctve (Bankwesengesetz, ďalej len „BWG“) pobočky úverových inštitúcií so sídlom v iných členských štátoch môžu vykonávať činnosť na území Rakúska, pričom sú povinné dodržiavať celý rad rakúskych právnych predpisov, medzi ktoré patrí § 38 BWG.

10 § 38 BWG znie takto:

„1. Úverové inštitúcie, ich spoločníci, členovia orgánov, zamestnanci, ako aj osoby, ktoré pre úverové inštitúcie pracujú, nesmú zverejniť alebo využiť tajomstvá, ktoré im boli zverené alebo sprístupnené výlučne na základe obchodných vzťahov s klientmi... (bankové tajomstvo)...

2. Povinnosť dodržiavať bankové tajomstvo sa neuplatní:

...

5) keď klient výslovne a písomne súhlasil so zverejnením tajomstva;

...

11 V § 101 BWG sú stanovené trestné sankcie za porušenie bankového tajomstva.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Sparkasse Allgäu je úverovou inštitúciou v zmysle smernice 2006/48, podnikajúcou na základe povolenia vydaného nemeckými orgánmi. Táto inštitúcia prevádzkuje okrem iného nesamostatnú pobočku v Rakúsku.

13 Daťová správa v Kemptene 25. septembra 2008 požiadala Sparkasse Allgäu, aby jej za obdobie od 1. januára 2001 zaslala informácie uvedené v § 33 ErbStG, ktoré sa týkajú klientov jej pobočky sídliacej v Rakúsku, ktorí v okamihu ich smrti boli rezidentmi Nemecka.

14 Sparkasse Allgäu podala proti tomuto rozhodnutiu námietku, ktorá bola zamietnutá, rovnako ako jej žaloba podaná na súd prvého stupňa. V danej situácii žalobkyňa vo veci samej podala opravný prostriedok „Revision“ na Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd).

15 Vnútroštátny súd si kladie otázku, či § 33 ods. 1 ErbStG obmedzuje slobodu usadiť sa, hoci oznamovacia povinnosť zakotvená v tomto ustanovení platí v rovnakej miere pre všetky nemecké úverové inštitúcie. Na základe tejto povinnosti by totiž nemecké úverové inštitúcie boli odrádzané od výkonu obchodných činností v Rakúsku prostredníctvom pobočky. Uvedený súd sa však zároveň pýta, či na jednej strane obmedzenie slobody usadiť sa môže vyplývať aj z kombinovaného účinku právnych ustanovení členského štátu sídla úverovej inštitúcie, t. j. Spolkovej republiky Nemecko, a právnych ustanovení členského štátu, v ktorom sa nachádza pobočka, t. j. Rakúskej republiky, a na druhej strane ktorému členskému štátu sa má takéto obmedzenie pripísať.

16 Za týchto okolností Bundesgerichtshof (Spolkový finančný súd) rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Odporuje slobode usadiť sa (článok 49 ZFEÚ, predtým článok 43 ES) vnútroštátna právna úprava členského štátu, podľa ktorej úverová inštitúcia so sídlom v tuzemsku má v prípade úmrtia tuzemského poručeného povinnosť oznámiť informácie daňovému orgánu, príslušnému v tuzemsku pre správu daní z dedičstva, aj o jeho majetku, ktorý je v úschove alebo v správe nesamostatnej pobočky uvedenej úverovej inštitúcie nachádzajúcej sa v inom členskom štáte, pokiaľ v tomto inom členskom štáte neexistuje porovnateľná oznamovacia povinnosť a úverové inštitúcie v tomto štáte podliehajú bankovému tajomstvu chránenému trestnými sankciami?“

O prejudiciálnej otázke

17 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 49 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave členského štátu, ktorá úverovým inštitúciám so sídlom v tomto členskom štáte ukladá povinnosť informovať vnútroštátne orgány o aktívach uložených alebo spravovaných v ich nesamostatných pobočkách usadených v inom členskom štáte v prípade smrti majiteľa týchto aktív, ktorý bol rezidentom prvého členského štátu, pokiaľ v druhom členskom štáte nie je stanovená porovnateľná oznamovacia povinnosť a úverové inštitúcie v tomto štáte podliehajú bankovému tajomstvu chránenému trestnými sankciami.

18 Na úvod treba pripomenúť, že článok 49 ZFEÚ ukladá povinnosť odstrániť obmedzenia slobody usadiť sa. Podľa tohto ustanovenia táto sloboda zahŕňa prístup k samostatne zárobkovým činnostiam a ich výkonom pre štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu, ako aj právo zakladať a viesť podniky za podmienok stanovených

právnymi predpismi štátu usadenia pre vlastných štátnych príslušníkov. Odstránenie obmedzení slobody usadiť sa sa vzťahuje na obmedzenia, ktoré sa týkajú zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek a dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu na území iného členského štátu (pozri najmä rozsudky Komisia/Francúzsko, 270/83, EU:C:1986:37, bod 13; Royal Bank of Scotland, C-311/97, EU:C:1999:216, bod 22, a CLT-UFA, C-253/03, EU:C:2006:129, bod 13).

19 Podľa článku 54 druhého odseku ZFEÚ právnické osoby verejného práva s výnimkou neziskových spoločností sú takisto spoločnosťami, na ktoré sa uplatní článok 49 ZFEÚ. Podľa informácií predložených vnútroštátnym súdom je Sparkasse Allgäu právnickou osobou založenou podľa verejného práva, na ktorú sa uplatní článok 49 ZFEÚ.

20 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že aj keď podľa ich znenia cieľom ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa slobody usadiť sa je zabezpečiť zaobchádzanie v hostiteľskom členskom štáte podľa podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov, rovnako bránia tomu, aby členský štát pôvodu zasahoval do usadenia niektorého z jeho štátnych príslušníkov alebo spoločnosti založenej v súlade s jeho právnou úpravou v inom členskom štáte (rozsudok Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, bod 33 a citovaná judikatúra).

21 Treba zároveň uviesť, že z § 33 ods. 1 ErbStG vyplýva, že všetky subjekty, ktoré sa profesionálne zaoberajú úschovou alebo správou cudzieho majetku, sú povinné písomne upovedomiť daňový orgán, ktorý je príslušný pre správu dane z dedičstva, o uschovanom majetku a o pohrádkach patriacich do majetku zosnulej osoby v okamihu jej smrti.

22 Treba konštatovať, že toto ustanovenie je formulované všeobecne a nerozlišuje podľa miesta, kde sa vykonávajú v ňom upravené činnosti spojené s úschovou a správou cudzieho majetku. Z tohto dôvodu sa na žalobkyňu vo veci samej, ktorá je právnickou osobou založenou podľa nemeckého práva a má sídlo spoločnosti v Nemecku, vzťahujú povinnosti vyplývajúce z tohto ustanovenia, nielen pokiaľ ide o úkony vedené jej rôznymi agentúrami a pobočkami usadenými v Nemecku, ale aj pokiaľ ide o úkony otvorené v jej nesamostatnej pobočke usadenej v Rakúsku.

23 Vnútroštátny súd sa pýta, či činnosť nemeckej úverovej inštitúcie, ktorá otvorila pobočku v Rakúsku, je sťažená z dôvodu, že sa na ňu vzťahuje jednak povinnosť poskytnúť informácie stanovená v § 33 ods. 1 ErbStG a zároveň sa na ňu vzťahuje povinnosť dodržiavať v Rakúsku bankové tajomstvo chránená § 38 ods. 2 a § 101 BWG. V tejto súvislosti daný súd uvádza, že úverová inštitúcia v situácii žalobkyne v konaní vo veci samej na to, aby dodržala obidve uvedené povinnosti, bude povinná vyžiadať si podľa § 38 ods. 2 bodu 5 BWG súhlas klientov s prípadným poskytnutím informácií, ktoré sa ich týkajú, nemeckým orgánom. Požiadavka takéhoto súhlasu by mohla mať za následok, že potenciálni klienti si namiesto rakúskej pobočky takejto úverovej inštitúcie prípadne radšej zvolia rakúske banky alebo rakúske dcérske spoločnosti nemeckých bánk, keďže obe posledné uvedené nepodliehajú povinnosti poskytnúť podobné informácie.

24 Hoci nemožno vylúčiť, že § 33 ods. 1 ErbStG môže úverové inštitúcie usadené v Nemecku odradiť od otvorenia pobočiek v Rakúsku, pretože sa dodržiavaním tejto povinnosti nachádzajú v menej výhodnej situácii len na základe skutočností, že podliehajú povinnosti, ktorá sa nevzťahuje na úverové inštitúcie usadené v poslednom uvedenom členskom štáte, nemožno z toho však vyvodiť záver, že existenciu tejto povinnosti možno považovať za obmedzenie slobody usadiť sa v zmysle článku 49 ZFEÚ.

25 Na základe informácií predložených vnútroštátnym súdom treba totiž konštatovať, že za okolností, ako sú okolnosti veci samej, vyplývajú nepriaznivé následky, ku ktorým by mohla viesť povinnosť zakotvená v § 33 ods. 1 ErbStG, z paralelného výkonu právomocí dvomi členskými

štátmi jednak v oblasti úpravy povinností bánk a iných úverových inštitúcií voči ich klientom v súvislosti s dodržiavaním bankového tajomstva a jednak v oblasti daňových kontrol (pozri v tomto zmysle rozsudky Kerckhaert a Morres, C-513/04, EU:C:2006:713, bod 20; Columbus Container Services, C-298/05, EU:C:2007:754, bod 43, a CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, bod 25).

26 Najmä podľa nemeckého práva nemôže mať dodržiavanie bankového tajomstva prednosť pred požiadavkou spočívajúcou v zabezpečení účinnosti daňových kontrol, a preto § 33 ods. 1 ErbStG vo vzťahu k skutkovému stavu, ktorý upravuje, zavádza povinnosť poskytnúť daňovým orgánom informácie bez súhlasu majiteľa dotknutého útlu. Naopak, rakúske právo sa v § 38 BWG rozhodlo opačne, a to tak, že bankové tajomstvo v zásade musia dodržiavať všetky subjekty vrátane daňových orgánov.

27 Je pravda, že bilaterálna dohoda uzatvorená medzi dvomi dotknutými členskými štátmi, ako aj opatrenia prijaté na úrovni Únie, akým je automatická a povinná výmena informácií uvedených v článku 8 ods. 3a smernice 2011/16, sú schopné zabezpečiť administratívnu spoluprácu v oblasti daní a tým za okolností, o aké ide vo veci samej, nemeckým daňovým orgánom uľahčiť získanie dotknutých informácií, na ktoré sa vzťahuje opatrenie dotknuté v konaní vo veci samej.

28 Vnútroštátny súd však uvádza, že síce existuje dohoda uzatvorená medzi Spolkovou republikou Nemecko a Rakúskou republikou, ktorá nadobudla účinnosť 1. marca 2012 a stanovuje výmenu informácií v oblasti daní, ale je uplatniteľná až na daňové roky alebo zdaňovacie obdobia od 1. januára 2011, na ktoré sa žiadosť daňovej správy v Kemptene zaslaná Sparkasse Allgäu nevzťahuje. Takisto smernica 2011/16 bola prijatá až po tom, čo nastali rozhodujúce skutočnosti vo veci samej.

29 Treba teda konštatovať, že na základe právneho stavu v Únii v prípade skutkových okolností vo veci samej a absencie akýchkoľvek harmonizačných opatrení v oblasti výmeny informácií na účely daňových kontrol členské štáty mohli slobodne uložiť vnútroštátnym úverovým inštitúciám takú povinnosť, o akú ide vo veci samej, vzťahujúcu sa na ich pobočky pôsobiace v zahraničí, ktorej cieľom je zabezpečiť účinnosť daňových kontrol za predpokladu, že transakcie uskutočnené týmito pobočkami nebudú predmetom diskriminačného zaobchádzania vo vzťahu k transakciám uskutočneným ich vnútroštátnymi pobočkami (pozri v tomto zmysle rozsudok Columbus Container Services, C-298/05, EU:C:2007:754, body 51 a 53, ako aj uznesenie KBC Bank a Beleggen, Risicokapitaal, Beheer, C-439/07 a C-499/07, EU:C:2009:339, bod 80).

30 Ako už bolo uvedené v bode 22 tohto rozsudku, § 33 ods. 1 ErbStG sa podľa jeho znenia uplatní na úverové inštitúcie, ktoré majú sídlo spoločnosti v Nemecku, pokiaľ ide o ich transakcie uskutočnené v Nemecku, ako aj v zahraničí.

31 Samotná skutočnosť, že takáto oznamovacia povinnosť dotknutá v konaní vo veci samej nie je upravená v rakúskom práve, nemôže viesť k vylúčeniu možnosti Spolkovej republiky Nemecko uložiť takúto povinnosť. Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že sloboda usadiť sa nemôže byť chápaná v tom zmysle, že členský štát je povinný prispôbiť svoje daňové právne predpisy, a predovšetkým oznamovaciu povinnosť dotknutú v konaní vo veci samej, predpisom iného členského štátu, aby za každých okolností zaručil, že sa odstránia všetky rozdiely vyplývajúce z vnútroštátnych daňových právnych úprav (pozri v tomto zmysle rozsudky Columbus Container Services, C-298/05, EU:C:2007:754, bod 51, a National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, bod 62).

32 Na základe vyššie uvedených úvah treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 49 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá úverovým inštitúciám so sídlom v tomto členskom štáte ukladá povinnosť informovať vnútroštátne orgány o aktivitách uložených alebo spravovaných v ich nesamostatných pobočkách usadených v inom

Polskom štáte v prípade smrti majiteľa týchto aktív, ktorý bol rezidentom prvého Poľského štátu, aj keď druhý Poľský štát nestanovuje porovnateľnú oznamovaciu povinnosť a úverové inštitúcie v tomto štáte podliehajú bankovému tajomstvu chránenému trestnými sankciami.

O trovách

33 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

§ 49 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá úverovým inštitúciám so sídlom v tomto členskom štáte ukladá povinnosť informovať vnútroštátne orgány o aktívach uložených v ich nesamostatných pobočkách usadených v inom členskom štáte v prípade smrti majiteľa týchto aktív, ktorý bol rezidentom prvého členského štátu, aj keď druhý členský štát nestanovuje porovnateľnú oznamovaciu povinnosť a úverové inštitúcie v tomto štáte podliehajú bankovému tajomstvu chránenému trestnými sankciami.

Podpisy

* Jazyk konania: nem?ina.